

Hierin ligt de verklaring van de mateloze prijsonderbieding, de vrije prijsvorming leidt tot een irrationeelen prijs, indien elke ondernemer alleen zijn direct belang als richtsnoer neemt voor de prijspolitiek. Alleen, indien de ondernemer afziet van het strijdmiddel van de prijsonderbiedingen, in de overtuiging dat dit strijdmiddel zich na korten of langeren tijd tegen hemzelf zal keeren, omdat door het wegzuigen van de productie van anderen bij die anderen de aandrang vergroot zal worden om door onderbieding der prijzen de verloren afzetgelegenheid weer terug te winnen, zal de prijs zich op een rationeel niveau kunnen handhaven. Dat wil zeggen, dat de evenwichtstoestand, waartoe de vrije prijsvorming ons zou moeten leiden, alleen bereikt wordt, indien de ondernemer het oog niet alleen richt op het direct belang van zijn bedrijf, maar ook op de duurzame belangen van den geheelen bedrijfstak. Dat is van hem alleen te verwachten, indien ook de andere ondernemers in den bedrijfstak dezelfde zorgvuldigheid in acht nemen. Tot nog toe is die toestand nog slechts in weinig bedrijfstakken bereikt en alleen door wederkerige samenwerking van alle betrokken ondernemers kan dit worden bereikt. Zoolang de drang naar prijsonderbieding op basis van differentieele kosten niet beteugeld is, heeft het geen zin te wachten op den terugkeer van het economisch evenwicht, want de vrije prijsvorming zal ons dan niet slechts tijdelijk, maar duurzaam misleiden. Het sprookje van de economische harmonie als uitvloeisel van de vrije prijsvorming dient terzijde gesteld te worden, men dient zich algemeen te realiseeren, dat economische vrede in onze maatschappij alleen bereikt kan worden, indien de ondernemers besluiten geen direct en tijdelijk voordeel voor het eigen bedrijf na te streven, indien daarmee het duurzaam collectief belang van de bedrijfstak in gevaar gebracht wordt. Deze doelbewuste beteugeling van de vrije prijsvorming is de belangrijkste doelstelling van de ordening, die in onze maatschappelijke organisatie in vele bedrijfstakken onmisbaar is, als correctief op de mateloze prijsonderbieding.

A. M. GROOT

DE OVEREENKOMST MET TERUGWERKENDE KRACHT EN DE INKOMSTEN-BELASTING

In de verschillende beslissingen welke zijn genomen naar aanleiding van gevallen, waarin een uitspraak moest worden gegeven over de toepassing van de wet op de inkomstenbelasting t.a.v. een overeenkomst met terugwerkende kracht is in het algemeen dit standpunt ingenomen: de terugwerkende kracht bepaalt niet de datum waarop een bron van inkomen is ontstaan of gestaakt doch deze terugwerkende kracht kan wel van belang zijn voor het bepalen van de opbrengst van een bron van inkomen. Dit standpunt blijkt o.a. uit de volgende beslissingen.

In B 3976 is uitgemaakt dat met een na 1 Mei ontstane vordering in rekening-courant met rentevergoeding vanaf een datum gelegen vóór 1 Mei, op 1 Mei geen rekening mag worden gehouden. Het betrof hier een commanditair vennoot, wiens winstaandeel over het afgelopen kalenderjaar in Juni werd vastgesteld en hem dan in rekeningcourant werd gecrediteerd valuta de voorafgaande 1 Januari. De Hooge Raad overwoog dat vóór Juni nog slechts een voorwaardelijk recht voor den commanditairen vennoot bestond maar nog geen rentegevende vordering en dus ook geen bron van inkomen. In B 5471 is beslist dat de bron van inkomen, die voor een z.g. mobilisatieslachtoffer wordt gevormd door het

recht op uitkeering krachtens de wet van 3 December 1931 (S. no. 489), eerst ontstaat op den dag waarop de uitkeering hem door den Minister van Defensie is toegekend, ook al heeft die toekenning plaats met terugwerkende kracht. Dit standpunt werd ingenomen omdat de in de genoemde wet bedoelde personen noch aan deze wet noch aan de bijbehorende uitvoeringsvoorschriften niet zonder meer een aanspraak op uitkeering kunnen ontleenen, aanvangende op een bepaald tijdstip, daar de bepaling van dit tijdstip aan den Minister is overgelaten. De genietter kon dus op 1 Mei, voorafgaande aan de beslissing van den Minister niet weten of hij iets zou genieten. Wanneer het dus een ambtelijk pensioen betreft, waarvan het tijdstip van aanvang bij de wet is geregeld, dan bestaat op 1 Mei wel de bron van inkomen al wordt het pensioen na 1 Mei vastgesteld, omdat de genietter op 1 Mei wist dat hij deze bron had. (Zie hiervoor ook B 6503, hieronder behandeld).

Uit het bovenstaande volgt dat in het algemeen de overeenkomst vóór 1 Mei moet zijn gesloten, om bij het bepalen van het aantal bronnen per 1 Mei van invloed te kunnen zijn. Dat zelfde standpunt geldt bij de beantwoording van de vraag of op 1 Mei een bron van inkomen voorgoed is gestaakt. Volgens B 1735 heeft de ontbinding van een vennootschap onder firma in Juli met terugwerkende kracht tot 1 Januari niet tot gevolg dat deze vennootschap op 1 Mei niet meer bestaat. En volgens B 2033 bestaat voor de voor het geheel aansprakelijke vennoot eener commanditaire vennootschap op 1 Mei de bron, het bedrijf van de commanditaire vennootschap nog, al is dit bedrijf na 1 Mei overgenomen door een nieuw opgerichte N.V. met terugwerkende kracht tot 1 Mei. Ook hier geldt dus weer dat voor het bepalen of een bron van inkomen voorgoed is gestaakt de datum, waarop de overeenkomst is gesloten beslissend is en niet de datum tot waartoe de terugwerkende kracht zich uitstrekt. Ook bij staking van de bron gedurende de loop van het belastingjaar, waarna volgens artikel 95 ontheffing kan worden verleend, wordt eenzelfde gedragslijn gevolgd. In B 3465 is beslist dat wanneer iemand op 18 Februari met anderen een overeenkomst heeft aangegaan krachtens welke zijn bedrijf met ingang van de voorafgaande 1 Januari zal worden gevoerd voor rekening van een nieuw op te richten N.V., op 18 Februari voor hem de toestand is ingetreden, dat het bedrijf niet meer voor zijn rekening wordt gevoerd en op dat moment voor hem de bron is gestaakt.

Na deze bespreking over de invloed van een overeenkomst met terugwerkende kracht op het ontstaan of tenietgaan van bronnen, zal aandacht worden gewijd aan de vraag welke invloed de overeenkomst met terugwerkende kracht heeft op de bepaling van de opbrengst van een bron van inkomen. Daarbij moet onderscheid worden gemaakt tusschen een oude en een nieuwe bron. Bij een oude bron wordt belast het inkomen *over* het laatst verlopen kalender- of boekjaar tenzij het betreft een aandeel in de opbrengst van een bedrijf of beroep dat niet door den belastingplichtige zelf wordt uitgeoefend. Dit aandeel wordt beschouwd als bate van het kalenderjaar waarin het bedrag wordt vastgesteld. Bij een nieuwe bron moet het inkomen dat in het komende belastingjaar zal worden genoten, worden begroot waarbij uitsluitend mag worden gelet op bij den aanvang van het belastingjaar bestaande feiten.

In B 6496 is uitgemaakt dat wanneer iemand tegen het einde van het laatstverloopen kalenderjaar toetreedt tot een vennootschap onder firma met terugwerkende kracht tot 1 Januari van dat jaar, hij geacht wordt reeds over een vol kalenderjaar zijn aandeel in de opbrengst van het voor gezamenlijke rekening uitgeoefende bedrijf te hebben genoten. Hieruit

volgt dat wanneer de terugwerkende kracht zich uitstrekt tot het begin van het op 1 Mei laatst verlopen boek- of kalenderjaar, door deze terugwerkende kracht een bron, die nog niet een vol boek- of kalenderjaar heeft bestaan, tot een oude bron wordt gemaakt, wanneer de belastingplichtige zelf het bedrijf of beroep dat de bron vormt, uitoefent.

Wanneer echter bovengenoemd persoon niet hoofdelijk aansprakelijk firmant was geworden doch — overigens op dezelfde voorwaarden — commanditair vennoot, dan had volgens B 4946 de opbrengst van de nu ontstane bron wel moeten worden begroot. Immers was voor hem in het laatstverlopen kalenderjaar geen bate vastgesteld als aandeel in de opbrengst van een door anderen uitgeoefend bedrijf. In een dergelijk geval heeft de terugwerkende kracht dus geen invloed op de bepaling van de opbrengst van de bron.

Verder is nog in B 3330 beslist dat indien een winstverdeling met terugwerkende kracht wordt gewijzigd, hiermee rekening kan worden gehouden. De Hooge Raad overwoog hierbij dat niet is in te zien waarom, indien aan een regeling van de winstverdeling terugwerkende kracht wordt verleend, zoodat haar gevolgen reeds intreden vanaf een vroeger tijdstip dan het sluiten van de overeenkomst, niet zou kunnen worden aangenomen dat die regeling reeds op dat vroegere tijdstip in werking is getreden. Maar dan moet ook bij het vaststellen van de aanslagen met zulk een overeenkomst rekening worden gehouden, daar de belastingadministratie zich op het standpunt heeft te stellen dat een aanslag zooveel mogelijk in overeenstemming moet zijn met de werkelijkheid.

Moet het inkomen volgens artikel 14 worden begroot, waarbij uitsluitend mag worden gelet op bij den aanvang van het belastingjaar bestaande feiten dan heeft de terugwerkende kracht van een na 1 Mei gesloten overeenkomst geen invloed op de bepaling van de opbrengst van de bron. Volgens B 3901 is de omstandigheid dat een kantonrechter in den loop van het belastingjaar een beschikking met terugwerkende kracht heeft genomen, niet een reeds bij den aanvang van het belastingjaar bekend feit, zoodat daarmee op 1 Mei geen rekening mag worden gehouden. Wel echter kan de mogelijkheid, dat zulk een beschikking te voorzien was, een op 1 Mei bekende omstandigheid zijn welke bij de begroting van de opbrengst van de bron in aanmerking moet worden genomen. De beteekenis van dit laatste komt duidelijker tot uitdrukking in B 6503. Hierbij is het geval behandeld waarbij uit een nadere beschikking van den Pensioenraad was gebleken dat een belastingplichtige recht had op pensioen tot een hooger bedrag dan aanvankelijk was toegekend en met toepassing van artikel 14 bij den aanslag in aanmerking was genomen. Hierbij werd uitgemaakt dat terecht was nagevorderd omdat het recht op pensioen en ook op het verhoogd pensioen niet berust op de desbetreffende beschikking van den Pensioenraad, doch op de feiten en omstandigheden welke aan zoodanige beschikking ten grondslag zijn te leggen.

Eenzelfde standpunt wordt ingenomen t.a.v. de bedragen welke in mindering van het inkomen mogen worden gebracht. Volgens artikel 19 mag de aftrek plaats hebben tot het jaarlijksch bedrag *bij den aanvang* van het belastingjaar. In B 4156 is dan ook beslist dat aan een in den loop van een belastingjaar opgemaakte akte, waarbij een van het leven afhankelijke periodieke uitkeering wordt toegekend met terugwerkende kracht tot een datum vóór 1 Mei, geen aanspraak op aftrek bij het begin van dat belastingjaar kan worden ontleend. De Hooge Raad overwoog daarbij dat, wil deze uitkeering voor aftrek in aanmerking komen, de toestand op 1 Mei zoodanig moet zijn dat de gerechtigden tot de uitkeering op 1 Mei het recht hebben nakoming van de verplichting te vorderen.

Wanneer tengevolge van de wetstoepassing t.a.v. overeen-

komsten met terugwerkende kracht tot navordering moet worden overgegaan, wordt het, volgens B 2113 door de wet nergens verlangd dat de betreffende inkomsten aan den belastingplichtige bij het doen der aangifte of aan de belastingadministratie bij het vaststellen van den aanslag bekend waren. Navordering tengevolge van een overeenkomst met terugwerkende kracht is dus mogelijk, nadat de aanslag over het belastingjaar waarover wordt nagevorderd, geheel is geregeld.

Tenslotte nog eenige bijzonderheden. Het tweede lid van artikel 244 B.W. bepaalt: „het vonnis waarbij de scheiding van goederen is toegewezen heeft, wat deszelfs gevolgen betreft, eene achteruitwerkende kracht, te rekenen van den dag der rechtsvordering”. In B 4978 is beslist dat artikel 244, tweede lid B.W. niet toepasselijk is op het geval van scheiding van goederen, als gevolg van scheiding van tafel en bed. In B 4469 is dan ook uitgemaakt dat een vonnis, waarbij een scheiding van tafel en bed wordt uitgesproken, eerst verandering in den rechtstoestand van partijen brengt op het tijdstip waarop het in kracht van gewijsde is gegaan.

Artikel 1129 B.W. bepaalt o.m.: „Ieder erfgenaam wordt geacht onmiddellijk te zijn opgevolgd in de hem toebedeelde goederen. Geen der erfgenamen wordt alzoo gerekend immer den eigendom van de andere goederen der nalatenschap gehad te hebben”. Wanneer volgens artikel 14 I.B. het inkomen moet worden bepaald ter zake van een aandeel in een onverdeelde boedel, kan volgens B 6321 het beginsel van art. 1129 B.W. niet worden toegepast omdat met de op 1 Mei nog niet bekende toekomstige boedelscheiding geen rekening mag worden gehouden, al heeft deze dan terugwerkende kracht. In B 6267 gaat de Hooge Raad nog verder door te overwegen dat met de latere boedelscheiding geen rekening mag worden gehouden „onverschillig of op 1 Mei reeds vaststond of was te voorzien dat de boedelscheiding later op een bepaalde wijze zou plaats vinden”. Ook hier dus weer het algemeene principe; de overeenkomst — in casu de scheiding — moet vóór 1 Mei gesloten zijn om bij de begroting van de opbrengst van een nieuwe bron van inkomen van invloed te kunnen zijn.

Voor den gerechtigde in een onverdeelde boedel is, zoolang deze nog niet is gescheiden, niet zijn aandeel in die boedel bron van inkomen, doch vormen voor hem de afzonderlijke bestanddeelen van die nalatenschap, welke inkomsten kunnen afwerpen, telkens voor zijn onverdeeld aandeel, even zooveel bronnen van inkomen. *Prinsen* acht het daarom onjuist dat in het aangiftebiljet opgave van het (evenredig) aandeel in de opbrengst van onverdeelde boedels wordt gevraagd. De opvatting dat elke deelgerechtigde in een boedel van elke bron, welke deze boedel omvat, een deel bezit terwijl hij de rente over een deel der schulden van de boedel mag aftrekken kan gevolgen hebben voor:

- a. de verrekening van verliezen bij de regeling van den aanslag over volgende belastingjaren; immers de rente over niet met een bron van inkomen in verband staande schulden valt buiten deze verrekening;
- b. de voorkoming van dubbele belasting; deze geldt volgens de Resolutie van 17 April 1928 slechts voor bepaalde bronnen van inkomen (zie B 6116);
- c. de belastingplichtigheid van een buitenlander, welke volgens art. 2 I.B. geldt voor de daar genoemde bronnen (zie B 6321).
- d. de echtgenoot van een in gemeenschap van winst en verlies gehuwd echtpaar, na het overlijden van zijn vrouw. Volgens art. 31 I.B. worden de bronnen van inkomen van de vrouw beschouwd als bronnen van den man. Volgens B 6356 moet de man, zoolang de boedel van de vrouw

niet is gescheiden, aangeven hetgeen hij in het laatstverloopen kalenderjaar uit de bronnen, welke het eigendom van de vrouw waren, heeft genoten. Wel is na het overlijden der vrouw zijn recht op de opbrengst dezer bronnen verminderd, doch dit recht is niet de bron van inkomen doch de goederen welke de vrouw bezat, vormen de bron en deze goederen zijn voor den man na het overlijden zijner vrouw de bron gebleven. Op den eerstvolgenden 1 Mei na het overlijden der vrouw moet de man dus het volle inkomen uit haar bezit over het afgelopen kalenderjaar aangeven terwijl de andere erfgenamen van de vrouw het inkomen uit hun aandeel in de onverdeelde boedel moeten begrooten. Dit is een gevolg van het vervallen van het tweede lid van art. 14 I.B. in 1922.

Wanneer een boedel vóór het begin van het laatverloopen kalenderjaar is opengefallen is uit den aard der zaak het eerste lid van artikel 13 I.B. toepasselijk. Dan heeft dus conform het bovenstaande de terugwerkende kracht van de boedelscheiding invloed op de bepaling van de grootte van de opbrengst van de bron en wel in dier voege dat dan art. 1129 B.W. toepasselijk is. D.w.z. de erfnaam wordt geacht het hem bij scheiding toebedeelde steeds te hebben bezeten doch nimmer eigenaar te zijn geweest van de overige goederen der nalatenschap. Op den eersten Mei volgende op de boedelscheiding bestaan voor dezen erfgenaam alleen als bronnen van inkomen de hem toegescheiden goederen terwijl de bronnen, welke voor hem bestonden uit de overige goederen der nalatenschap vóór de boedelscheiding, op dien eersten Mei zijn vervallen. De gevolgen hiervan zijn frappant en worden gedemonstreerd door het volgende voorbeeld uit het Weekblad der directe belastingen, invoerrechten en accijnzen no. 3419. Man en vrouw zijn gehuwd buiten eenige gemeenschap. De vrouw overlijdt in September 1935 en laat f 900.000 in effecten na waarvan de opbrengst 4 % bedraagt. De man is erfgenaam voor $\frac{1}{9}$. Op 1 Mei 1936 moet de man volgens B 6356 de volle f 36000 inkomen aangeven als de boedelscheiding dan nog niet heeft plaats gehad. Heeft de boedelscheiding op 1 Mei 1936 wel plaats gehad dan kan de man volstaan met $\frac{1}{9}$ van f 36000 aan te geven. Heeft de boedelscheiding plaats in April 1937 dan bezit de man op 1 Mei 1937 alleen en in vollen eigendom f 100.000 effecten welke bronnen voor hem langer dan een kalenderjaar hebben bestaan en die hem voor zijn aandeel hebben opgeleverd $\frac{1}{9}$ van f 4000 zoodat de man kan volstaan met f 444.44 aan te geven. Ook dit is een gevolg van het vervallen van het tweede lid van artikel 14. De redacteur van het genoemde weekblad besluit met: „niet de rechter maar de wetgever zal hier nadere voorziening moeten brengen”.

W. WESTRA

CONTROLEVOORSCHRIFTEN IN NOORWEGEN

Waar in de hiervolgende vertaling van balans gesproken wordt, staat in het origineel meestal „regnskap”, welk woord volgens de dictionnaire „rekening” beteekent. Evenwel staat in eene officieele vertaling in het duitsch telkens „Bilanz”.

L. VAN KAMPEN

VOORSCHRIFTEN

betreffende de plichten van den accountant in de uitoefening van zijn controlewerkzaamheid bij naamlooze vennootschappen (met uitzondering van banken) en commanditaire vennootschappen op aandelen.

Vastgesteld door het Departement van Handel op 24 Ja-

nuari 1931 krachtens § 65 der wet op de naamlooze vennootschappen en commanditaire vennootschappen op aandelen van 19 Juli 1910 en § 65 van de wet op scheepvaartmaatschappijen op aandelen van 26 Juli 1916, beide met latere wijzigingen, benevens het Koninklijk Besluit van 1 November 1930.

§ 1. De bepalingen in deze voorschriften gelden voor iedere contrôleopdracht, die een accountant op zich neemt bij een naamlooze vennootschap, die geen bank is, of bij een commanditaire vennootschap op aandelen. Behalve op deze voorschriften moet hij bij de uitvoering van een dergelijke opdracht letten op wat daaromtrent eventueel nog voorgeschreven is in de van kracht zijnde wetten, in voorschriften uitgevaardigd krachtens zulke wetten en in de instructies vastgesteld door den opdrachtgever. Deze instructies echter mogen slechts worden gevolgd voor zoover zij niet in strijd zijn met voorschriften van dit reglement.

§ 2. De accountant moet de hem gegeven opdrachten uitvoeren met een scrupuleuze nauwgezetheid en kritiek. Hij mag de juistheid van een balans niet met zijn handtekening bekrachtigen, voordat hij zich er nauwkeurig van heeft verzekerd, dat zij juist is en overeenstemt met den daadwerkelijke toestand.

Hij moet eischen, dat hem alle inlichtingen en gegevens worden verstrekt, die hij als noodzakelijk beschouwt voor een diepgaand onderzoek van rekening en balans. Indien hem iets daarvan wordt onthouden, mag hij de juistheid der balans niet met zijn handtekening bekrachtigen.

De accountant moet er aldus op letten, dat alle boekingen boekhoudkundig correct en in overeenstemming met de voorschriften zijn gedaan, dat de boekhouding overzichtelijk en volledig gevoerd is, op zulk een wijze, dat zij een juist beeld geeft van den gang van zaken. In geval van voortdurende contrôle zal de accountant erop letten, dat de boekhouding te allen tijde bij is.

§ 3. Het noodige aantal assistenten als hulp bij de uitvoering van de contrôle-taak wordt met goedkeuring van den accountant aangesteld door den Raad van Commissarissen der vennootschap, indien deze er is, en anders door de algemeene vergadering.

De accountant is ten volle verantwoordelijk voor den arbeid der assistenten. De assistenten mogen slechts instructies aannemen van den accountant of van dengene, dien deze daartoe in het bijzonder heeft gemachtigd.

§ 4. De accountant is verplicht alle inlichtingen te verstrekken die verlangd worden door een lid van de directie der vennootschap of van den Raad van Commissarissen of door een commissie van onderzoek, benoemd naar § 68 der wet op de naamlooze vennootschappen.

Hij is eveneens verplicht de inlichtingen te geven, die geëischt worden door de meerderheid van de algemeene vergadering.

Overigens zijn de accountant en zijn assistenten tot geheimhouding verplicht met betrekking tot hetgeen waarvan zij in de uitoefening van hun beroep kennis krijgen, tenzij zij een door de wet geëischte verklaring moeten afleggen. De assistenten moeten bij hunne indiensttreding tegenover den accountant een schriftelijke geheimhoudingsbelofte afleggen. Behoudens de uitzonderingen, voortvloeiende uit de voorschriften voor door den Staat gemachtigde accountants, worden deze verklaringen bewaard in het archief van de vennootschap.